

ARTICLE

Populistický storytelling Igora Matoviče a Roberta Fica v době pandemie covidu-19¹

Populist storytelling of Igor Matovič and Robert Fico during the COVID-19 pandemic

ALŽBĚTA MUCINOVÁ & ANETA KŮSOVÁ & ŠTĚPÁNKA POSPÍCHALOVÁ²

Faculty of Arts, University of West Bohemia, Plzeň, Czech Republic

Abstract

This paper focuses on two leading Slovak politicians (Igor Matovič and Robert Fico) during the COVID-19 pandemic. Building on ongoing debates about the relationship between the pandemic and populism and using Nordensvard and Ketola's theoretical framework of populism as storytelling, the analysis shows how similar in structure (though mutually antagonistic in content) the COVID-19 narratives produced by the two politicians on Facebook in 2020 and 2021 were. The differences were mainly due to the different status of the two politicians – while Fico was in opposition at the time, Matovič served as prime minister. Therefore, a significant part of Matovič's narrative consisted of presenting his own actions, while Fico focused mainly on criticising other actors. Nevertheless, both presented themselves in clearly populist terms, namely as candid men revealing the truth to the 'people' and criticising the 'elite'.

Keywords

Slovak politics, populism, populist storytelling, COVID-19

DOI: <https://doi.org/10.21062/cejp.2025.001>

How to cite: Mucinová, A., Kůsová, A. a Pospíchalová, Š. 2024. "Populistický storytelling Igora Matoviče a Roberta Fica v době pandemie covidu-19." *Central European Journal of Politics* 10 (2): 14–31. doi:10.21062/cejp.2025.001

¹ Text vznikl za podpory projektu SGS (č. 2024-019) „Podpora odborného rozvoje studujících Katedry politologie a mezinárodních vztahů na doktorském a navazujícím magisterském stupni.“

² **Corresponding author:** Štěpánka Pospíchalová, Faculty of Arts, University of West Bohemia, Jungmannova 1, 301 00 Plzeň, Czech Republic. E-mail: pospichs@students.zcu.cz

1. Úvod

Pandemie covid-19 měla a má celou řadu závažných dopadů, které patří mezi častý předmět společenskovedního výzkumu – ať už jde o dopady politické (např. Florczak-Wator et al. 2023; Afsahi et al. 2020), ekonomické (např. Czech et al. 2020; Tisdell 2020) nebo sociální (např. Tisdell 2020; Afsahi et al. 2020). V mnoha případech došlo v důsledku pandemie k oslabení demokratických procesů (např. Guasti a Bustikova 2022: 529; Afsahi et al. 2020: 7–8). Právě protipandemická opatření a jejich vliv na proměnu míry a kvality demokracie v jednotlivých zemích se staly předmětem širokého politologického zájmu (srov. Guasti 2020; Lehrner 2021; Urbanovics et al. 2021; Florczak-Wator et al. 2023; Afsahi et al. 2020; Bene a Boda 2021; Bayerlein et al. 2021; atd.), přičemž řada výzkumů se věnuje zemím V4 (např. Guasti 2020 a 2021; Czech et al. 2020; Steuer 2022).

Mnozí autoři zmiňují, že pandemie covid-19 sloužila především k posílení moci populistickým politikům držících v dané době politickou moc, kteří skrze své působení a nastolování výjimečných stavů narušovali institucionální záruky (např. Guasti 2021: 93–94, 2020: 47–48). Právě populismus a populističtí politici byli častým tématem výzkumů dopadů a souvislostí pandemie (např. Zulianello a Guasti 2023; Buštíková a Baboš 2020; Bene a Boda 2021; Bayerlein et al. 2021; Gruber et al. 2023). V rámci výzkumu „pandemického populismu“ se akademici opět, kromě dalších zemí, zaměřili i na státy V4 (např. Bene a Boda 2021; Buštíková a Baboš 2020).

V tomto článku budeme zkoumat Igora Matoviče a Roberta Fica, dva slovenské premiéry běžně v odborné literatuře označované za populisty (Petrović et al. 2022; Učeň 2004; Buzalka a Figulová 2023), a jejich komunikaci během pandemie covid-19. Slovensko je ze států V4 výjimečné tím, že někteří autoři v průběhu pandemie (konkrétněji v průběhu roku 2020) zmiňují zlepšení demokratické kondice, jelikož namísto strany SMER–SD Roberta Fice vyhrálo volby hnutí OĽaNO Igora Matoviče (Buštíková a Baboš 2020: 502; Guasti a Bustikova 2022: 529, 537). Fico i Matovič byli během pandemického období výrazně aktivní na sociálních sítích a vzájemně značně kritičtí i ve vztahu k zaváděným protipandemickým opatřením. Oba populističtí politici se na svých sociálních sítích snaží prezentovat určitý příběh, který je spojen s pandemií covid-19. Tyto příběhy odpovídají konceptu autorů Nordensvarda a Ketoly (2022), kteří ve svém textu pojednávají o takzvaném populistickém vyprávění neboli „storytellingu“. Nordensvard a Ketola (2022: 861–864) udávají, že v příběhu vystupují postavy šířící svoji pravdu a bojující proti „druhé“ straně. Postavy nám poskytují popis jejich verze reality, přičemž ve vyprávění převládají populistické narativy i emoce, které doplňují popisované události a postavy.

Tento text navazuje na akademickou debatu analyzující to, jak komunikovali populisté během pandemie covid-19 (např. Taraktaş et al. 2024; Hallin et al. 2024; Drávucz a Kocollari 2023; Cervi et al. 2021; Widmann 2022). Do debaty přispíváme použitím přístupu Nordensvarda a Ketoly (2022) a jejich konceptu storytellingu pro

analýzu slovenských populistických lídrů. Cílem je srovnání covidových narativů Roberta Fica a Igora Matoviče optikou storytellingu v podání Nordensvarda a Ketoly (2022). Zaměříme se na představení ucelených obrazů jednotlivých příběhů prezentovaných mezi listopadem 2020 a prosincem 2021.

Text je strukturován následovně: nejprve představujeme kontext slovenské situace; poté rozebereme teoretický koncept storytellingu a vsadíme jej do tradice výzkumu populismu; v empirických částech budou na základě analýzy facebookových příspěvků obou politiků, které se týkají pandemie covid-19, protipandemických opatření, očkovací politiky, ale i nepřímo souvisejících příspěvků s pandemickým obdobím, identifikovány ucelené příběhy.

2. Kontext

Slovensko v době pandemie covid-19, zejména tedy ve výzkumném období, zažívalo různé polarizující situace. Mezi dané situace lze zařadit politická rozhodnutí vlády a následné reakce společnosti, které vedly k její polarizaci. Politická rozhodnutí byla mnohdy kontroverzní, a to vedlo k napětí ve společnosti, ale i politické sféře. Se začátkem pandemie covid-19 na Slovensku se formovala i nová vláda v čele se stranou Obyčejní lidé a nezávislé osobnosti (OĽaNO), která nahradila stranu Smer – sociální demokracie (SMER-SD). Ihned po svém nástupu Igor Matovič začal svými politickými kroky testovat institucionální záruky ve funkci premiéra. Jedním z mnoha příkladů může být zřízení nového orgánu krizového managementu s názvem Stálá pracovní skupina pro mimořádné události, jež vznikla v době dekretálního vládnutí a kabinet její vznik schvaloval měsíc po jejím zřízení, přičemž ústava nezmiňuje žádnou pravomoc na zřízení nových orgánů premiérem (Buštíková a Baboš 2020: 503–504).

Slovensko patří k evropským státům, které již od raných počátků pandemie aktivně vydávalo opatření proti šíření viru. Jednak byl vládou vyhlášen nouzový stav a s ním i jednotlivá opatření jako například uzavření škol, maloobchodů, sportovišť a taktéž uzavření hranic včetně povinnosti nošení roušek (Klimovský et al. 2021a: 94; Urbanovics et al. 2021: 650). V listopadu 2020 bylo zavedeno plošné testování obyvatelstva, které mělo zpomalit šíření viru, nicméně tento krok byl prezentován jako inovativní řešení, ale zároveň se setkal s kritikou ze strany odborníků i části veřejnosti (Klimovský et al. 2021a: 99–100). Jedním z nejvíce kontroverzních momentů byl nákup ruské vakcíny Sputnik V. Tu tehdejší premiér Matovič objednal i přes to, že nebyla schválena od Evropské lékové agentury (EMA) a bez souhlasu Státního ústavu pro kontrolu léčiv (Guasti a Bílek 2022: 595, 606–607). Tento krok vyvolal napětí mezi koaličními partnery, zejména mezi stranami OĽaNO a Svoboda a solidarita (SaS), které měly rozdílné postoje k využití této vakcíny. Po kritice a rozporu uvnitř vlády nakonec Matovič odstoupil z postu premiéra a nahradil ho Eduard Heger (Guasti a Bustikova 2022: 543). Matovičův krok však silně přispěl k politické nestabilitě v zemi a ztrátě důvěry části občanů v politické vedení.

Pandemie měla na Slovensku stejně jako v jiných zemích (srov. Jungkunz 2021) za následek také zvýšení polarizace společnosti. Na jedné straně stáli občané, kteří podporovali protiepidemická opatření a očkování, na druhé straně pak lidé, kteří nedůvěřovali vládní reprezentaci a daným protiepidemickým opatřením. Tito lidé často šířili dezinformace na internetových a sociálních sítích o škodlivosti vakcín a pandemii, a dokonce protestovali proti očkování (Pisklová a Sýkora nedatováno: 3–4), což přispělo k nízké proočkovánosti na Slovensku.

Tradiční slovenská média (RTVS, Denník N, Sme) v daném covidovém období poskytovala aktuální informace o vývoji covid-19 a zaměřovali se na vědecké poznatky, rozhovory s odborníky či doporučení prevence vůči onemocnění covid-19. Média následně sledovala vládní opatření či kroky vlády, a poskytovala prostor pro diskuzi o kontroverzních situacích jako například nákup neschválené vakcíny Sputnik V. Média vyvolávala tlak na vládu, což vedlo k jejímu oslabení, protože kritizovali nesoudržnost vládních opatření, změny strategií v boji proti šíření covid-19 nebo nedostatečnou komunikaci s veřejností (Klimovský et al. 2021b: 7–9).

3. Teoretický rámec

Výzkum populismu probíhá již dlouhá desetiletí (Canovan 1999), nicméně v posledních letech jsou často zkoumanými tématy i vliv pandemie na populistické politiky a analýzy jejich chování a reakcí na pandemii (Zulianello a Guasti 2023; Bene a Boda 2021; Buštíková a Baboš 2020; Bayerlein et al. 2021; Taraktaş et al. 2024), ale také vztah populismu a demokracie (Adamidis 2024; Pilet a Gherghina 2021, 2024), brexit (Zykaj et al. 2025; van Kessel et al. 2020; Kinderman 2024), pravicový populismus (Freistein et al. 2022; Taraktaş et al. 2024; van Kessel et al. 2020), konkrétní politici (Nordensvard a Ketola 2022; Sanahuja et al. 2024; Stauffer 2020), nebo i stále pokračující teoretizace populismu jako konceptu a zkoumání různých přístupů k populismu (Hawkins a Rovira Kalwasser 2017; Katsambekis 2020; Yanchenko 2021; Adamidis 2024). Nový není ani koncept storytellingu, ale jeho zkoumání v souvislosti s populismem a jeho využívání populistickými politiky je oblast výzkumu, která je v posledních letech na vzestupu (Yanchenko 2022; Saramifar 2024; Nordensvard a Ketola 2022; Freistein et al. 2022; Jakobson a Tuuder 2024).

Storytelling v našem případě chápeme a konceptualizujeme jako vyprávění příběhu, který nese známky emocí, postav apod. Storytelling ale musíme chápat jako něco, co prezentuje řadu událostí, které jsou uspořádány tak, aby dokázaly podpořit a vytvořit úhel pohledu či hodnoty, které dokáží ovlivnit ostatní. Storytelling nám napomáhá přemýšlet o populismu v širším měřítku, tedy vnímáme populismus v různých kontextech. V rámci storytellingu se využívá pojem „lid“. Političtí lídři tento pojem využívají v kontextu příběhů o lidech, kdy se opět ujímají moci, kterou jim předává zkorumpovaná elita. Využívají emoce a těží především z minulosti, krize řízené současnou

elitou u moci či utopické budoucnosti. Jak uvádí Nordensvard a Ketola, od kterých také přebíráme koncept populismu jako storytellingu, „populismus není ani tak o skvělých nápadech, jako spíše o spřádání dobré historiky obsahující hrdiny, padouchy a zápletky slibující změnu“ (Nordensvard a Ketola 2022: 863).³

Využívání narativů za účelem vyprávění „reality“ je využíváno prostřednictvím jazykových vzorců a bylo zkoumáno a využito ve výzkumu již mnoha autory (Nordensvard a Ketola 2022; Bonansinga 2022; Rovamo a Sakki 2024). Narativy mají dějovou linku, která je rozdělena do tří částí: začátek, zvrát, konec. Úkolem dějové linky je následně vysvětlit důvod změn v příběhu, pro což jsou do něj zakomponovány postavy, které jsou vykresleny jako hrdinové či padouši. Političtí lídři využívají vyprávění ke konstrukci reality, která jim pomáhá v jejich politické kampani. Důležitou součástí využívání narativu je, že musí mít klíčovou událost, která by byla začátkem pro storytelling (Nordensvard a Ketola 2022: 861–868).

Populismus tedy vnímáme jako formu určitého vyprávění, kde „pravdomluvec“ používá populistický narativ. „Pravdomluvec“ ve svém vyprávění staví „lid“ proti „elitě“ v kontextu politického dění. Storytelling je tedy postaven na zradě elity vůči lidu (Nordensvard a Ketola 2022: 861–868). Tabulka 1 obsahuje hlavní rysy, které nám poslouží v hledání storytellingu ve facebookové komunikaci Roberta Fica (SMER-SD) a Igora Matoviče (OLaNO).

Tabulka 1. Teoretické vymezení storytellingu

	Populistický narativní rámec	Demaskující role vypravěče pravdy
Postavy	Postavení hlavního hrdiny a antagonisty proti sobě např.: Lid vs. elita Jednotlivci vs. instituce Místní vs. globální	Vypravěč pravdy odhaluje protivníky jako zkorumpované a podceňující respekt nebo důvěru.
Dějové linie		
EQ(A): Jaké je první ekvilibrium příběhu?	Zájmy protagonistů jsou srovnávány se situací, která je chápána jako krize.	Pravdivý vypravěč odhaluje zradu protagonistů antagonistou a hrozný způsob, jak to skončí, pokud nedojde ke změně.
Změna: Co narušuje EQ(A) a vytváří změnu?	Řešení krize je jednoduché a lze jej dosáhnout prostřednictvím černobílých odpovědí.	Pořad pravdivých vypravěčů ukazuje, že mají klíče k nalezení cesty k úspěchu.
Co je další ekvilibrium příběhu?	Hrdinové dosáhnou suverenity a zpochybňují zradu antagonistů.	Vypravěč pravdy zobrazuje utopickou budoucnost, která je možná pouze cestou zmapovali a zpochybnili protivníky.

Zdroj: upraveno dle Nordensvard a Ketola (2022).

³ V našem výzkumu využíváme v souvislosti s teoretickým konceptem termíny antagonist a protagonist. Přičemž antagonistu definujeme jako padoucha čili protivníka a protagonistu charakterizujeme jako hrdinu neboli hlavního představitele dobra.

4. Metodologie

V našem výzkumu primárně vycházíme nejen z teoretického rámce, ale i ze samotného výzkumu prezentovaného dvojicí autorů Nordensvard a Ketola (2022). Pro výzkum jsme si vybraly vyprávění příběhu Roberta Fica a Igora Matoviče. Tito politici byli vybráni pro analýzu především z toho důvodu, že oba v minulosti působili jako premiéři Slovenska, lze je také oba definovat jako populisty (Petrović et al. 2022; Učeň 2004; Buzalka a Figulová 2023) a v neposlední řadě vůči sobě stojí v opozici a předkládají nám své příběhy, založené na jejich vnímání politické reality a pravdy.

Pro náš výzkum jsme si zvolily obsahovou analýzu stejně jako ji využívají i další akademici v oblasti zkoumání populismu. V našem výzkumu nevyužíváme klíčových slov nebo počítačových programů k vyhodnocení nebo třídění příspěvků a jejich obsahu jako jiní autoři (Rooduijn a Pauwels 2011; Järviemi 2024). Naše obsahová analýza je založena na pochopení teoretického uchopení výzkumu Nordensvarda a Ketoly (2022) a vyhodnocení obsahu postů stejně jako Nordensvard a Ketola v jejich článku. Oba politici působí na různých sociálních sítích, ale my jsme se v naší práci zaměřily pouze na facebookové příspěvky. Oba politici jsou a byli aktivní primárně na sociální síti Facebook, kde mají rozsáhlou základnu sledujících. Oba Facebook také využívali k interakcím s voliči. Je to tedy ideální sociální síť pro náš výzkum i vzhledem k tomu, že obsahuje mnoho textových příspěvků a primárně neobrazový obsah. Vyprávění příběhu politiků nám poskytuje široký datový korpus, ve kterém jsme zohlednily období od listopadu 2020 až do prosince 2021. Důvodem zvoleného období je, že v dané periodě se na Slovensku odehrává nejvíce událostí spojených s pandemií covid-19. Nejen že na Slovensku sílí pandemie covid-19, ale dochází i k importu vakcíny Sputnik V, která na Slovensku vyvolala rozruch (Harzer 2021; iRozhlas 2021a, 2021b, 2022; Pešeková 2021).

Výzkumná část byla provedena následujícím způsobem. Ze všech facebookových příspěvků jsme na základě zvoleného období vybraly, pomocí facebookového filtru, všechny příspěvky zveřejněné u obou politiků za dané období. Prostřednictvím několika čtení daných příspěvků jsme provedly podrobnou analýzu narativního rámce a vybraly příspěvky, které jsme reálně využily k výsledné analýze, což bylo 42 příspěvků u Roberta Fica a 49 u Igora Matoviče. V příspěvcích se zaměřujeme na dělení „my“ versus „oni“, které je pro přístup ke storytellingu podle Nordensvarda a Ketoly (2022) zásadní. Vzhledem k obsahu naší analýzy jsme odstranily příspěvky, které se nepodílejí na vyprávění příběhu storytellingu. Nepracovaly jsme tak s posty skládajícími se pouze z obrázků, hesel nebo posty, které nesouvisejí se storytellingem ani tak, že by pomáhaly pochopit kontext situace nebo podporovaly narativ obsažený v příběhu. A následně jsme každý z facebookových příspěvků analyzovaly napříč narativní dějovou linií, jež se skládá ze začátku, zvratu a konce.

Roku 2019 propukla celosvětová pandemie covid-19 a ihned v únoru roku 2020 proběhly na Slovensku volby do Národní rady Slovenské republiky. Zde nastává první

zvrát, jež zahájí nový příběh, který budeme ve výzkumu sledovat. Příběh tedy začíná díky změně vlády a vystřídání se u moci. Samotný hlavní zvrát, tedy střed dějové linky, je koncipován jako událost vyvolávající změnu v daném politickém systému či společnosti. Za tento zvrát lze považovat neustále se zhoršující politickou a covidovou situaci na Slovensku včetně importu neschválené vakcíny Sputnik V, která vyvolala krizi Matovičovy vlády a následně i jeho výměnu na postu premiéra. Náš výzkum vymezený od listopadu 2020 do prosince 2021 mapuje právě období, kdy dochází ke zvrátu v dějové lince a probíhá změna, která povede ke konci příběhu. Posledním obdobím je tedy tzv. konec příběhu a počátek dalšího příběhu. Toto období nastává v okamžiku, kdy dochází k pádu Matovičovy vlády. Konec příběhu je něco, na co Robert Fico neustále odkazuje. Tvrdí, že je krize a pokud budou předčasné volby, a vyhraje jeho strana SMER-SD, on krizi vyřeší. Ostatně odkazování na volby jako konec nalezneme i u Igora Matoviče. Náš výzkum se proto zaměřuje na zvrát, události měnící politickou situaci na Slovensku, který přinese konec příběhu, který sami politici rámuji. V případě, že celkový konec příběhu rozebereme na jednotlivé dějové linie, tak v daném období nastává zvrát, který opět vyvolá změnu na Slovensku. Konec příběhu se dá chápat, také jako zvrát, neboť startuje opět nový příběh a končí přechozí. Jelikož v květnu roku 2023 byla sestavena úřednická vláda, Ficovi se tak splnilo ukončení jeho příběhu. Tedy to, aby padla Matovičova vláda a následně byly vyhlášeny předčasné volby. Zde začíná nový příběh. Konečný zvrát můžeme zpozorovat u parlamentních voleb z roku 2023, kdy parlamentní volby vyhrála strana SMER-SD. Pro Matovičův příběh je to také konec, jelikož skončila jeho vláda.

V našem případě jsme se zaměřily na hlavní postavy, tedy Roberta Fica a Igora Matoviče, kteří na svých facebookových profilech rozebírají události týkající se covidu-19, a tedy očkovaní, koronavirová opatření, ale i příspěvky nepřímo týkající se covidu-19. V příspěvcích jednotlivých politiků totiž figuruje více příběhů a pandemie covid-19 je pouze jednou z linií, jak Ficova, tak Matovičova příběhu, jelikož politici během vymezeného období prezentují svoji politiku. Příběhy politiků zahrnují mnoho událostí na Slovensku, proto i necovidové příspěvky jsou důležité pro celkový kontext vyprávění jejich příběhu, přičemž jsou klíčovou dějovou linií vyprávění politiků, a z toho lze určit zvraty příběhů. Ve vyprávění příběhů jednotlivých politiků se zaměřujeme na to, jak Robert Fico a Igor Matovič prezentují svoje příběhy a identifikujeme populistické tropy, které nám objasní styl jejich vyprávění.

Výběrem Roberta Fica a Igora Matoviče můžeme analyzovat rétorické podobnosti v jejich používání populistických narativů a tropů a zároveň zdůraznit jejich antagonistické pozice v debatě nejen o pandemii covid-19, ale i mimo ni. Zároveň nám promítnutí metodologického přístupu k populismu od Nordensvarda a Ketoly (2022) na Igora Matoviče a Roberta Fica dává možnost otestovat, zda je jejich přístup aplikovatelný i na jiné aktéry, krize a státy.

5. Výsledky analýzy

V našem výzkumu se zabýváme (viz tabulka 2 níže) facebookovými příspěvky Roberta Fica a Igora Matoviče v roli „pravdomlvců“ o covidové éře na Slovensku skrze populistické narativní rámce stejně jako tomu bylo ve výzkumu Nordensvard a Ketola (2022). Nejdříve rozebíráme základní principy jejich sdělení, než plně přejdeme k popisu struktury jejich vyprávění a způsobů, jakým stylem se snaží z jejich pohledu odhalit pravdu o pandemii covid-19. Tím prokazujeme, jak Robert Fico a Igor Matovič představují své příběhy o pandemii covid-19 pomocí stejného populistického rámce, nicméně s odlišnými interpretacemi a v odlišných politických pozicích.

Robert Fico se ve svých facebookových příspěvcích považuje za protagonistu celého příběhu. Jeho příspěvky jsou zaměřeny nejen na covid-19, ale nachází se zde i příspěvky nepřímo obsahující téma pandemie z důvodu rozšíření kontextu situace na Slovensku, přičemž v těchto příspěvcích mnohdy útočí na své antagonisty.

V příspěvcích Roberta Fica se vyskytují negativní reakce na tehdejšího premiéra Igora Matoviče a apeluje na jeho blízké spolupracovníky například členy krizového štábu, kteří se podíleli na covidových opatřeních, aby se nenechali zastrašit premiérem. V návaznosti na, dle jeho názoru protiústavní covidová opatření, dokonce upozorňuje na možné protivládní demonstrace, které jeho politická strana SMER-SD podpoří: „[...] Núdzový stav slúži výlučne na politické účely I. Matoviča. Obmedzuje právo na zhromažďovanie a jeho jediným zmyslom je umlčať slovenskú verejnosť, [...]“ (Robert Fico 13. 11. 2020). Již zde je jasně viditelné splnění populistického narativu Nordensvarda a Ketoly (2022: 865), kteří říkají, že populistický „pravdomluvec“ staví lid proti elitě ve sporné oblasti. V našem případě Robert Fico považuje Igora Matoviče za elitu, která užívá nouzový stav pro své účely a lid, který jeho činy trpí v pandemické krizi a on s jeho stranou podpoří lid v protestech proti vládní straně.

Ve svých příspěvcích se také dále opírá o kritiku povinného celoplošného testování. Kritizuje jej především z důvodu zbytečných výdajů ze státního rozpočtu. V souvislosti s touto kritikou také vyzdvihuje téma nákupu covidových testů. U veřejnosti vzbudil emoce především následující příspěvek: „Dnešný poslanecký prieskum na Finančnej správe SR potvrdil, že malá trnavská firmička zarobila na testoch MILIÓNY eur!!!“ (Robert Fico 7. 12. 2020). V návaznosti na předešlou kritiku nabádá k předčasným parlamentním volbám do Národní rady Slovenské republiky.

V době covidové krize se také řešilo celoplošné očkování, se kterým Robert Fico souhlasí pouze v případě dobrovolnosti a dostupnosti informací pro slovenské občany. V prvním čtvrtletí roku 2021 řešil vakcíny proti covidu-19, a především jejich výrobce. Robert Fico schvaloval dodávku vakcín Sputnik V a zdůrazňoval jeho angažovanost v nákupu vakcíny. V pozdějších příspěvcích, kdy byla na Slovensku covidová situace vážná, se Robert Fico zaměřuje již na negativní dopady samotné pandemie, kdy ve svých

příspěvcích zdůrazňuje počty obětí covidu-19. Těmito příspěvky vyvolává paniku u veřejnosti.

Dále se v příspěvcích objevují slovní narážky na tehdejší slovenskou prezidentku Zuzanu Čaputovou, která dle Roberta Fica přehlížela a tolerovala kroky Igora Matoviče a jeho vlády v souvislosti s covidovými opatřeními. Některé z příspěvků na jeho facebookovém účtu jsou přímo adresované tehdejší prezidentce Zuzaně Čaputové. V březnu 2021 se dokonce Robert Fico uchyluje k osočení, že prezidentku Slovenské republiky řídí americká ambasáda. V následujících měsících pak označuje Matovičovu vládu jako vládu ignorantů, protože neberou v úvahu vědecky podložené argumenty a návrhy pro přijetí covidových opatření. Stejně jako osočoval prezidentku Zuzanu Čaputovou z napojení na americkou ambasádu, tak stejný názor měl na slovenskou vládu, kdy v příspěvku přímo uvedl: „[...] slovenská vláda je vláda amerických agentov“ (Robert Fico 22. 4. 2021). Vládu s Igorem Matovičem, Zuzanu Čaputovou, ale i Spojené státy americké vykresluje Fico ve svém příběhu jako antagonisty. Vláda společně se Zuzanou Čaputovou je dle Fica v područí Spojených států a tím zrazuje slovenskou společnost, tudíž tím lze opět doložit koncept populistického rámce (srov. Nordensvard a Ketola 2022: 863–869).

V příspěvcích Roberta Fica je také negativní pohled na média, a to konkrétně na portál Aktuality.sk.: „[...] nejde o novinársku redakciu, ale teroristickú agentúru, ktorej jediným cieľom je poškodiť opozíciu za každú cenu“ (Robert Fico 19. 8. 2021). Dále Fico negativně vnímá další média i osoby s nimi spojené: „[...] Denníka N, pretože tento denník spoločne s denníkom SME, je bez pochybností usvedčený z toho, že je financovaný z peňazí finančného podvodníka Sorosa [...]“ (Robert Fico 27. 4. 2021). Jeho apel v příspěvcích je především na lid, což dokazuje příspěvek „Slováci, toto je nehorázne! Oddnes je už pravda na Slovensku asi vážne zakázaná“ (Robert Fico 22. 4. 2021). Na podzim roku 2021 Fico dokonce odkazuje na to, že kdyby vláda neměla mediální ochranu, tak by už dávno skončila. Později také poznamenává navíc mediální vztah s pandemií covid-19: „V BOJI S COVIDOM SI TREBA ZACHOVAŤ ZDRAVÝ ROZUM. Som presvedčený, že ak by sa o pozitívnych pacientov intenzívne staralo od prvého momentu ochorenia, mali by sme v nemocniciach o tri štvrtiny menej pacientov. My musíme ľudí burcovať informáciami, ktoré sú kvalitné a ktoré obstoja vo verejnej diskusii. Jednostrannosť mainstreamových médií v prospech očkovania s úplnou absenciou iných názorov je rovnaká situácia, akú sme tu mali v 50. rokoch 20. storočia“ (Robert Fico 30. 11. 2021). Zde se Robert Fico opět staví do role „pravdomluvce“, kdy se snaží vykreslit média negativně a staví je do pozice elity, která lidu nepředává objektivní informace, tudíž tím lze opět doložit koncept populistického rámce (Nordensvard a Ketola 2022: 863–865).

V návaznosti na dřívější kritiku celoplošného očkování, se Robert Fico opírá do farmaceutických firem podporovaných ze strany nejvyšších vládních činitelů, jejichž podpora těchto firem vyvolává u veřejnosti strach a obavy. Současně vyvolává obavy z rozdělování společnosti vládou na očkované a neočkované.

Tabulka 2. Analýza Roberta Fica

	Populistický naratívny rámec	Demaskujúci role vypravěče pravdy
Postavy	<p>Postavit proti sobě hlavního hrdinu a antagonistu, např.:</p> <p>Robert Fico vs. Igor Matovič + jeho vláda</p> <p>Robert Fico vs. Zuzana Čaputová</p> <p>Robert Fico vs. Spojené státy americké</p> <p>Robert Fico vs. speciální prokurátor</p> <p>Robert Fico vs. média (Deník N, deník SME, Aktuality.sk)</p>	<p>„[...] Núdzový stav slúži výlučne na politické účely I. Matoviča. Obmedzuje právo na zhromažďovanie a jeho jediným zmyslom je umlčať slovenskú verejnosť, [...]“ (Robert Fico 13. 11. 2020).</p> <p>„[...]že slovenská vláda je vláda amerických agentov.“ (Robert Fico 22. 4. 2021).</p> <p>[...] miliardu eur bohapusto rozhádzali a rozkradli pri celoplošnom testovaní, ktoré na konci dňa viedlo k obrovskému nárastu infikovaných a mŕtvych, predovšetkým v januári a februári tohto roku, keď v zime nahnali chorých so zdravými do radov na testovanie. A ďalšie obrovské milióny išli na očkovaciu lotériu a očkovaciu propagandu do médií, ktoré takto podplácali, aby nerobili vláde negatívnu reklamu. Čo sa im aj podarilo, lebo médiá slúžia tejto vláde na jednotku [...]“ (Robert Fico 17. 11. 2021).</p>
Dějové linie		
EQ(A): Jaké je první ekvilibrium příběhu?	Dle Fica by v případě, že by byl on a jeho strana SMER-SD u moci, tak by Slovensko nebylo v tak špatné covidové situaci.	Fico své příspěvky opírá o špatnou covidovou situaci a mnoho nakažených i mrtvých lidí a pokud vláda Matovicče bude pokračovat bude jich stále více přibývat.
Změna: Co narušuje EQ(A) a vytváří změnu?	Řešení krize vidí v tom, že Matovičova vláda nebude u moci.	Dle Fica jako „pravdomluvce“ je klíčem k nalezení cesty k úspěchu opět zvolit jako vládní stranu SMER-SD spolu s Robertem Ficem.
Co je další ekvilibrium příběhu?	Pád Matovičovy vlády a nové volby.	Výhra Roberta Fica a jeho strany SMER-SD v dalších volbách napraví všechny „škody“ napáchané Matovičovou vládou.

Zdroj: Vytvořeno autorkami dle vzoru Nordensvard a Ketola (2022).

Robert Fico v září 2021 pokračuje v kritice slovenské prezidentky Zuzany Čaputové, přičemž jí vyčítá, že zmařila referendum o předčasných volbách. Později přitvrzuje a naznačuje, že Čaputová přímo podporuje vládní stranu: „[...] To by ale hlavou štátu nesmela byť pani Čaputová. Neznámy človek, ktorého si podobne ako Andreja Kisku vybrali liberálne kruhy bohato podporované zo zahraničia s jediným cieľom – za každú cenu držať Matovičovu vládu a nedovoliť návrat strany SMER-SD. [...] miliardu eur bohapusto rozhádzali a rozkradli pri celoplošnom testovaní, ktoré na konci dňa viedlo k obrovskému nárastu infikovaných a mŕtvych, predovšetkým v januári a februári tohto

roku, keď v zime nahnali chorých so zdravými do radov na testovanie. A ďalšie obrovské milióny išli na očkovaciu lotériu a očkovaciu propagandu do médií, ktoré takto podplácali, aby nerobili vláde negatívnu reklamu. Čo sa im aj podarilo, lebo médiá slúžia tejto vláde na jednotku [...]“ (Robert Fico 17. 11. 2021). Zde je opäť viditeľné splnenie populistického narativu dle Nordensvardy a Ketoly (2022: 863–865), ktorí ríkájú, že populistický „pravdomluvec“ staví lid proti elitě. Zuzana Čaputová spolu s vládou a Igora Matoviče jsou považováni za elitu a nepřátele, kteří svými činy ohrozili obyčejný lid a zabraňují návratu strany SMER-SD zpět k moci. Konec roku Fico završuje tím, že prezidentku spojuje opět s americkou ambasádou.

Příspěvky na facebookovém účtu Igora Matoviče (viz tabulka 3 níže) jsou protagonistické. Facebookové příspěvky nejsou zaměřeny pouze na covid-19, ale nachází se zde i příspěvky nepřímou obsahující téma pandemie, ale často útočí na své antagonisty stejně jako tomu bylo u Roberta Fica.

V listopadových příspěvcích v roce 2020, se Igor Matovič zaměřuje především na vlastní úspěchy, které souvisely s covidovými opatřeními na Slovensku. Snaží se zde poukazovat na celoplošné testování, které z jeho pohledu zafungovalo. Dále vyzdvihuje práci vojáků, kteří se účastní pomoci při celoplošném testování a označuje je za hrdiny. Zde je vidět jeden z hlavních bodů narativů, kdy protagonista vykresluje vojáky jako hrdiny (srov. Nordensvard a Ketola 2022: 861–868). V příspěvcích ve poukazech na data z celoplošného testování, především pak na snižování počtu nakažených osob. Na facebookovém účtu se v příspěvcích spojených s testováním na covid-19 objevují hashtagy #OdvážneÚprimnePreĽudí. Tím odkazuje na jeho práci v době covidové krize a také na odvážné kroky s tím spojené a on sám se tu vykresluje jako hrdina, což mu může napomoci v budoucí politické kampani.

Igor Matovič se ve svých příspěvcích nezaměřuje na veřejnost či apel na lid. Ve většině příspěvků totiž odkazuje na celoplošné testování a jeho úspěchy jako například „Oliver a Linda z Vietnamu na odbernom místě na Dostihovej dráhe v Petržalke ...ĎAKUJEME“ či „Marcel a James z Rakúskych Ozbrojených síl pomáhajú na Slovensku ...ĎAKUJEME“ (Igor Matovič 1. 11. 2020).

Igor Matovič se na konci roku 2020 prezentoval převážně celoplošným testováním. Vyzdvihoval i pomoc od okolních států, například Maďarska nebo Rakouska. Také odkazoval na jeho schopnost zajistit cokoli, stejně jako toho využívali další politici, např. Andrej Babiš v ČR (Naxera a Stulík 2021): „[...] minister vnútra Roman Mikulec zavolał svojmu maďarskému kolegovi a ja Victorovi Orbánovi s prosbou o pomoc. Do pár desítek minút sme dostali odpoveď. V NÚDZI POZNÁŠ PRIATEĽA. [...]“ (Igor Matovič 1. 11. 2020).

Bývalý premiér se také ve svých příspěvcích vyjadřoval k podpoře celoplošného testování od ostatních států, které budou následovat slovenské kroky: „Od rána sme mali video hovor s rakúskym kancelárom Sebastianom Kurzom o našom plošnom testovaní. Pozdravuje a odkazuje, že radi sa vydávajú slovenskou cestou.“ (Igor Matovič 16. 11. 2020). Nebo: „[...] volá neznáme anglické číslo ... zodvihnete ... a tam Tony Blair ... s tím,

že ho mimoriadne zaujal náš projekt plošného testovania ... [...] hmm, Slovensko vo svete zaujalo [...]. (Igor Matovič 20. 11. 2020).

Igor Matovič taktéž podporoval očkování proti covidu a vyzdvihoval ve svých příspěvcích odborníky, kteří se nechali naočkovat: „Prof. Vladimír Krčméry už je ako prvý na Slovensku zaočkovaný proti Covid-19“ nebo „Pani Prof. Krištúfková z Konzília Odborníci je ďalšia na rade“ (Igor Matovič 26. 12. 2020). Ve svých příspěvcích se zastával covidové vakcíny Sputnik V. Svou argumentaci stavěl především na tom, že Sputnik V je kvalitní vakcína, která zachraňuje tisíce lidských životů. Dále v souvislosti s dodávkami vakcíny oslovoval veřejnost prostřednictvím Facebooku příspěvkem typu: „Tretie lietadlo už na ceste, zatiaľ všetko podľa plánu na záchranu životov“ (Igor Matovič 2. 3. 2021). Na Slovensku se dlouhou dobu debatovalo o vakcíně Sputnik V i v souvislosti s Ruskem, odkud byla tato vakcína dovážena (Guasti a Bílek 2022). Velká část Evropy totiž nechtěla Sputnik V přijmout z důvodu možného geopolitického vlivu Ruska a Státní ústav pro kontrolu léčiv si nebyl jistý jeho účinností. Igor Matovič tyto názory odsuzoval: „Akékoľvek pokútne a systematické snahy tomu, aby sa Sputnik V na Slovensku mohol používať, z hĺbky duše ohodnotím a urobím vše preto, aby boli nakoniec neúspešné a milión ľudí sa Sputnikom V mohol na Slovensku konečne začať očkovať“ (Igor Matovič 8. 4. 2021). Dále také spojoval vakcíny Sputnik V a opoziční politické strany, které to nepodporovaly. Jeho nejvýraznější tvrzení bylo, že „Spustili svoju geopolitickú špinavú hru proti „hybridnej zbrani“ Ruska ... a bolo im úplne jedno, či budú predčasné voľby a vrátia sa mafia k moci. [...] GRATULUJEM IDIOTI! Zobrali ste si za rukojemníkov zdraví lásky ľudí na Slovensku! [...]“ (Igor Matovič 8. 4. 2021). Kritizoval ale také šéfku SÚKL, a to, protože zveřejnila zprávu o vakcíně Sputnik V, která měla vakcínu zdiskreditovat. Z této části analýzy vyplývá, že se zde snaží vytvořit určité hodnoty za účelem ovlivnit ostatní. Poukazoval na elity, které nepodpořily jeho snahy o brzké vyřešení celého pandemické situace, tedy stavěl lid proti elitě.

V době krize se taktéž vyjadřoval ke slovenským médiím, a upozorňoval, že média jsou ovládána oligarchy nebo mafií. Igor Matovič nebyl kritický pouze vůči opozici, ale také vůči samotnému prezidentce Slovenské republiky Zuzaně Čaputové. Nesouhlasil s kroky prezidentky v souvislosti s podpisy pro konání referenda.

I ve svých dalších příspěvcích odkazuje na lid, a to v návaznosti na kritiku vysoko postavených politiků: „Áno, mnoho vysokopostaveným ľuďom v politike vyhovuje, aby tu zomieralo čo najviac ľudí a ľudia i ekonomika, čo najviac trpeli. Riadia sa heslom – čím horším na Slovensku, tým lepšie pred ich neúspešné strany, ktoré veľmi chceli vládnuť“ (Igor Matovič 3. 3. 2021). V březnu se zvýšila nestabilita slovenské politiky a postavení vlády. Igor Matovič na tuto situaci reagoval velmi emocionálně, například takto: „po 2 miliónom vakcíny Sputnik V, nemôže prece padnúť vláda. To ľudia nikdy nepochopia. Denne nám zomiera stovka ľudí, odložme politikárčenie na neskôr, prosím. #OdvážneÚprimnePreĽudí“ (Igor Matovič 3. 3. 2021).

Tabulka 3. Analýza Igora Matoviče

	Populistický naratívny rámec	Demaskujúci role vypravěče pravdy
Postavy	<p>Postavit proti sobě hlavního hrdinu a antagonistu, např.:</p> <p>Igor Matovič vs. Robert Fico, SMĚR-SD, Peter Pellegrini</p> <p>Igor Matovič vs. Zuzana Čaputová</p> <p>Igor Matovič vs. vedoucí SÚKL</p> <p>Igor Matovič vs. média (Deník N, deník SME, Aktuality.sk)</p>	<p>„[...] Z jeho strany (pozn. Roberta Fica) pochopitelně. Čím menej dôchodcov preočkujeme / zaočkujeme, tým viac bude kolabovať zdravotníctvo, tým viacej dôchodcov zomrie, tým lepšie pre neho samého ... verí, že takto ma väčšiu šancu na povalenie vlády ... verí, že takto bude môcť zastaviť spravodlivosť, ktorá sa k nemu samému preveľmi blížia [...]“ (Igor Matovič 3. 12. 2021).</p> <p>„Áno, mnoho vysokopostaveným ľuďom v politike vyhovuje, aby tu zomieralo čo najviacej ľudí a ľudia i ekonomika, čo najviac trpeli. Riadia sa heslom – čím horším na Slovensku, tým lepšie pre ich neúspešné strany, ktoré veľmi chceli vládnuť.“ (Igor Matovič 3. 3. 2021).</p> <p>„[...] od človeka, ktorý by mal namiesto sústavných podrazov v ťažkej kríze premiérovi pomáhať ... Samozrejme, ak by jej šlo viac o dobro Slovenska ako svoj falošný strojní obraz pred ľuďmi [...]“ (Igor Matovič 19. 12. 2021).</p>
Dějové linie		
EQ(A): Jaké je první ekvilibrium příběhu?	Dle Igora Matoviče jsou veškerá covidová opatření správná a účinná, ale nedostává se mu podpory od opozice.	Matovič se ve svých příspěvcích opírá o dobré fungování celoplošného testování a veškeré vydané proticovidové opatření. Odkazuje na přejímání slovenských proticovidových opatření i v jiných evropských státech (Rakousko).
Změna: Co narušuje EQ(A) a vytváří změnu?	Řešením by byla soudržnost a podpora od opozice, prezidentky, což by vedlo k záchraně lidských životů.	Dle Matoviče je důležité zůstat jednotní a souhlasit s proticovidovými opatřeními, která jsou účinná a zabraňují zvyšování se počtu nakažených či obětí.
Co je další ekvilibrium příběhu?	Vláda Igora Matoviče má podporu a dále bojuje proti Covidu-19.	Slovenská politika se sjednotí a bude pokračovat v boji proti Covid-19, aby slovenští občané byli v bezpečí. Igor Matovič tak pokračuje v přijímání proticovidových opatření.

Zdroj: Vytvořeno autorkami dle vzoru Nordensvard a Ketola (2022).

Matovič ve svých příspěvcích často odkazuje na Roberta Fica jako na mafii nebo mafiána. V jeho příspěvcích na Ficovu neznalost očkování. „[...] Z jeho strany pochopitelně. Čím menej dôchodcov preočkujeme / zaočkujeme, tým viac bude kolabovať zdravotníctvo, tým viacej dôchodcov zomrie, tým lepšie pred neho samého ... verí, že takto ma väčšiu šancu na povalenie vlády ... verí, že takto bude môcť zastaviť spravodlivosť, ktorá sa k

nemu samému preveľmi blízka [...]“ (Igor Matovič 3. 12. 2021). Ve svých příspěvcích Matovič také odkazuje na experty sdružené v konziliu, které názory jsou třeba respektovat a dodržovat, že vždy odkazuje na to, že dobro vždy zvítězí.

Na konci roku 2021 Matovič kritizuje prezidenta Slovenské republiky: „[...] od človeka, ktorý by mal namiesto sústavných podrazov v ťažkej kríze premiérovi pomáhať ... Samozrejme, ak by jej šlo viac o dobro Slovenska ako svoj falošný strojní obraz pred ľuďmi [...]“ (Igor Matovič 19. 12. 2021).

Matovič se opakovaně zúčastnil na téma předčasných voleb. „[...] Viem, že ľudia ťahajúci nitky z úzadia už slintajú blahom pri predstave novej vládnej zostavy mafošov z Hlasu, progresívcov z PS a SaS ... ale ešte budú držať chvíľku rok. Slintali, kedyže štvli proti Sputniku, bez ohľadu na životy ľudí a mysleli si, že pádom vlády sa dostanú k hratiu [...]“ (Igor Matovič 15. 12. 2021).

6. Závěr

Náš výzkum byl primárně založen na teoretickém konceptu dvojice autorů Nordensvarda a Ketoly (2022), přičemž tento koncept jsme aplikovaly na případ slovenské politiky, který byl rámován pandemií covid-19 v období od listopadu 2020 do prosince 2021. V rámci analýzy docházíme k závěru, že prvky storytellingu se nachází jak v příspěvcích Roberta Fica, tak v příspěvcích Igora Matoviče. Robert Fico se ve svých příspěvcích považuje za protagonistu a zaměřuje se především na kritiku Igora Matoviče a spolu s ním i na jeho vládu, tehdejší prezidentku Slovenska Zuzanu Čaputovou, Spojené státy americké, speciálního prokurátora a média jako například Deník N, deník SME a Aktuality.sk. Igor Matovič se taktéž pokládá za protagonistu a jako antagonisty prezentuje Roberta Fica, SMER-SD, Petera Pellegriniho, vedoucí SÚKL, ale i Zuzanu Čaputovou. Bylo prokázáno, že oba politici využívají storytelling a jejich příběhy se v mnoha aspektech shodují, ale je zde i několik rozdílů. Robert Fico svoji kritiku prezentuje směrem k ostatním aktérům a snaží se poukázat na to, že za jeho vlády by vše fungovalo jinak. Na rozdíl od Roberta Fica se Igor Matovič spíše vyjadřoval ke svým vlastním činům a snažil se vyzdvihnout nejen své výsledky, ale i výsledky celé jeho vlády jako například zavedení celoplošného testování. Narativy tak klasicky reflektovaly odlišné postavení obou politiků – u moci a v opozici.

Oba politici praktikují obdobné formy populistického vyprávění, které se zakládá na vyprávění pravdy hrdinou, prezentujícího populistický narativní rámec, tak, jak jej předkládají ve svém textu Nordensvard a Ketola (2022). Vyprávění hrdiny zahrnuje taktéž práci s emocemi, kdy oba aktéři apelují především na lid. Oba slovenští politici jsou si navzájem antagonisty, ale zároveň v jejich příběhu můžeme nalézt podobné prvky, například využívání emocí, apel na lid či kritiku bývalé slovenské prezidentky Zuzany Čaputové nebo médií. Robert Fico i Igor Matovič se ve svém příběhu shodně situují do role protagonisty, hrdiny, a i přestože se jejich příběhy často shodují v pohledu na zahraničí,

média i prezidentku, a používají i podobný apel na emoce, vzájemně jsou si oba politici největšími antagonisty.

Z výzkumu je patrné, že populismus a pandemie covid-19 včetně covidových opatření spolu souvisejí mnohem, více než se na první pohled zdá. Sociální sítě politiků mají skutečně velký vliv na širokou veřejnost, a právě kvůli populistickým narativům, emocím a afektům spojeným s tak důležitým tématem, jako je covid-19, byla vytvořeno prostředí vedoucí k dalšímu volebnímu vítězství Roberta Fica. Náš výzkum taktéž prokazuje, že koncept autorů Nordensvarda a Ketoly (2022) lze aplikovat i na jiné případy, popřípadě aktéry. Naše závěry díky využití specifické teoretické optiky přispívají do debaty o vztahu pandemie covid-19 a populismu (Zulianello a Guasti 2023; Buštíková a Baboš 2020; Bene a Boda 2021; Bayerlein et al. 2021; Gruber et al. 2023; Drávucz a Kocollari 2023; Cervi et al. 2021; Taraktaş et al. 2024).

Literatura

- Adamidis, V. 2024. "Democracy, populism, and the rule of law: A reconsideration of their interconnectedness." *Politics* 44 (3): 386–399. <https://doi.org/10.1177/02633957211041444>
- Afsahi, A., Beausoleil, E., Dean, R., Ercan, S.A. a Gagnon, J.P. 2020. "Democracy in a Global Emergency Five Lessons from the COVID-19 Pandemic." *Democratic Theory* 7 (2): 5–19. <https://doi.org/10.3167/dt.2020.070201>
- Bayerlein, M., Boese, V. A., Gates, S., Kamin, K. a Murshed, S. M. 2021. "Populism and COVID-19: How Populist Governments (Mis)Handle the Pandemic." *Journal of Political Institutions and Political Economy* 2 (3): 389–428. <https://doi.org/10.1561/113.00000043>
- Bene, M. a Boda, Z. 2021. "Hungary: Crisis as Usual—Populist Governance and the Pandemic." In: G. Bobba a N. Hubé (eds). *Populism and the Politicization of the COVID-19 Crisis in Europe*. London: Palgrave Macmillan, 87–100. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66011-6_7
- Bonansinga, D. 2022. "'A threat to us': The interplay of insecurity and enmity narratives in left-wing populism." *The British Journal of Politics and International Relations* 24 (3): 511–525. <https://doi.org/10.1177/13691481221078187>
- Buščíková, L. a Baboš, P. 2020. "Best in Covid: Populists in the Time of Pandemic." *Politics and Governance* 8 (4): 496–508. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3424>
- Buzalka, J. a Figulová, A. 2023. "Post-peasant progressivism as a kind of populism." *Journal of Contemporary European Studies* 32 (4): 978–993. <https://doi.org/10.1080/14782804.2023.2288243>
- Canovan, M. 1999. "Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy." *Political Studies* 47 (1): 2–16. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
- Cervi, L., García, F. a Marín-Lladó, C. 2021. "Populism, Twitter, and COVID-19: Narrative, Fantasies, and Desires." *Social Sciences* 10 (8): 1–18. <https://doi.org/10.3390/socsci10080294>
- Czech, K., Wielechowski, M., Kotyza, P., Benešová, I. a Laputková, A. 2020. "Shaking Stability: COVID-19 Impact on the Visegrad Group Countries' Financial Markets." *Sustainability* 12 (15): 1–18. <https://doi.org/10.3390/su12156282>
- Drávucz, R.R. a Kocollari, L. 2023. "Populist Communication in a Time of Global Pandemic: Understanding 'Post-truth Populism' During COVID-19." *Sociológia* 55 (2): 244–265. <https://doi.org/10.31577/sociologia.2023.55.2.9>

- Fico, R. nedatováno. "Robert Fico." *Facebook* [online]. [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné na: https://www.facebook.com/robertficosk/?locale=cs_CZ, 19. 4. 2024
- Florczak-Wator, M., Szentgáli-Tóth, B. a Halász, I. 2023. "Popular Sovereignty during the COVID-19 Pandemic: Lessons from the Visegrád Countries. National and Local Elections in the Shadow of the Coronavirus." *Studia Iuridica Lublinensia* 32 (5): 305–332. <https://doi.org/10.17951/sil.2023.32.5.305-332>
- Freistein, K., Gadinger, F. a Unrau, C. 2022. "It Just Feels Right. Visuality and Emotion Norms in Right-Wing Populist Storytelling." *International Political Sociology* 16 (4): 1–23. <https://doi.org/10.1093/ips/olac017>
- Gruber, M., Isetti, G., Ghirardello, L. a Walder, M. 2023. "Populism in Times of a Pandemic: A Cross-Country Critical Discourse Analysis of Right-Wing and Left-Wing Populist Parties in Europe." *Populism* 6 (2): 147–171. <https://doi.org/10.1163/25888072-bja10049>
- Guasti, P. 2020. "The Impact of the COVID-19 Pandemic in Central and Eastern Europe: The Rise of Autocracy and Democratic Resilience." *Democratic Theory* 7 (2): 47–60. <https://doi.org/10.3167/dt.2020.070207>
- Guasti, P. 2021. "Democratic Erosion and Democratic Resilience in Central Europe during COVID-19." *Czech Journal of International Relations* 56 (4): 91–104. <https://doi.org/10.32422/cjir.31>
- Guasti, P. a Bílek, J. 2022. "The demand side of vaccine politics and pandemic illiberalism." *East European Politics* 38 (4): 594–616. <https://doi.org/10.1080/21599165.2022.2122047>
- Guasti, P. a Bustikova, L. 2022. "Pandemic power grab." *East European Politics* 38 (4): 529–550. <https://doi.org/10.1080/21599165.2022.2122049>
- Hallin, D.C. et al. 2024. "Pandemic communication in times of populism: Politicization and the COVID communication process in Brazil, Poland, Serbia and the United States." *Social Science & Medicine* 360: 117304. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2024.117304>
- Harzer, F. 2021. "Fiasko se Sputnikem. Slováci rozdají vakcíny na Balkán, aby neprošli." *Seznam Zprávy*. 23. června 2021. [online]. [cit. 8. 1. 2025]. Dostupné na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fiasko-se-sputnikem-slovaci-rozdaji-vakciny-na-balkan-aby-neprosly-168009>
- Hawkins, K.A. a Rovira Kalwasser, C. 2017. "What the (Ideational) Study of Populism Can Teach Us, and What It Can't." *Swiss Political Studies Review* 23 (4): 526–542. <https://doi.org/10.1111/spsr.12281>
- iRozhlas. 2021a. "Slovensko je na prahu humanitární katastrofy. ‚Prohráváme, potřebujeme lockdown,‘ řekla Čaputová." *iRozhlas*. 23. listopadu 2021. [online]. [cit. 8. 1. 2025]. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koronavirus-slovensko-hospitalizace-nemocni-covid-19-ockovani-caputova_2111231722_aur
- iRozhlas. 2021b. "Slovensko poprvé hlásí přes 9000 případů koronaviru za den. Většina nakažených nemá očkování." *iRozhlas*. 20. listopadu 2021. [online]. [cit. 8. 1. 2025]. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/denni-prirustek-covid-19-koronavirus-pandemie-slovensko_2111201149_pat
- iRozhlas. 2022. "Statistici: Na Slovensku loni zemřelo o 34 procent lidí více, než je průměr za roky 2016 až 2020." *iRozhlas*. 26. ledna 2022. [online]. [cit. 8. 1. 2025]. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/umrti-slovensko-epidemie-koronavirus-covid-19-zrychlovani-nakazy_2201261149_pik
- Jakobson, M.L. a Tuuder, A. 2024. "Towards assimilationism? The right-wing populists' transformative storytelling on an ethnic minority in Estonia." *Politics, Religion & Ideology* 25 (4): 563–586. <https://doi.org/10.1080/21567689.2024.2424794>
- Järviemi, J. 2024. "The anatomy of populist communication during COVID-19." *Journal of Political Ideologies*. FirstView Article. <https://doi.org/10.1080/13569317.2024.2410303>
- Jungkunz, S. 2021. "Political Polarization During the COVID-19 Pandemic." *Frontiers in Political Science* 3: 622512. <https://doi.org/10.3389/fpos.2021.622512>

- Katsambekis, G. 2020. "Constructing 'the people' of populism: a critique of the ideational approach from a discursive perspective." *Journal of Political Ideologies* 27 (1): 53–74. <https://doi.org/10.1080/13569317.2020.1844372>
- Kinderman, D. 2024. "Business power, right-wing populism, and noisy politics: lessons from Brexit and Swiss referendums." *Socio-Economic Review* 22 (3): 1381–1412. <https://doi.org/10.1093/ser/mwad061>
- Klimovský, D., Malý, I. a Nemeč, J. 2021a. "Collaborative Governance Challenges of the COVID-19 Pandemics: Czech Republic and Slovakia." *Central European Public Administration Review* 19 (1): 85–106. <https://doi.org/10.17573/cepar.2021.1.04>
- Klimovský, D., Nemeč, J. a Bouckaert, G. 2021b. "The COVID-19 Pandemic in the Czech Republic and Slovakia." *Scientific Papers of the University of Pardubice* 29 (1): 1–12. <https://doi.org/10.46585/sp29011320>
- Lehrner, S. 2021. "Visegrad countries and COVID-19: is the coronavirus pandemic a VUCA phenomenon?" *Przegľad Europejski* 1: 99–115. <https://doi.org/10.31338/1641-2478pe.1.21.6>
- Matovič, I. nedatováno. "Igor Matovic." *Facebook* [online]. [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné na: https://www.facebook.com/igor.matovic.7/?locale=cs_CZ
- Naxera, V. a Stulík, O. 2021. "I will handle it personally': The neo-patrimonial rhetoric of the Czech Prime Minister in the times of COVID-19." *Journal of Contemporary European Studies* 30 (3): 474–486. <https://doi.org/10.1080/14782804.2021.1911789>
- Nordensvard, J. a Ketola, M. 2022. "Populism as an act of storytelling: analyzing the climate change narratives of Donald Trump and Greta Thunberg as populist truth-tellers." *Environmental Politics* 31 (5): 861–882. <https://doi.org/10.1080/09644016.2021.1996818>
- Pešeková, K. 2021. "Slovensko je první na světě v šíření nákazy." *iRozhlas*. 24. listopadu 2021. [online]. [cit. 8. 1. 2025]. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/komentare/slovensko-koronavirus-pandemie-covid-19_2111240629_ern
- Petrovič, N., Raos, V. a Fila, F. 2022. "Centrist and Radical Right Populists in Central and Eastern Europe: Divergent Visions of History and the EU." *Journal of Contemporary European Studies* 31 (2): 268–290. <https://doi.org/10.1080/14782804.2022.2051000>
- Pilet, J.B. a Gherghina, S. 2021. "Populist Attitudes and Direct Democracy: A Questionable Relationship." *Swiss Political Science Review* 27 (2): 1–10. <https://doi.org/10.1111/spsr.12451>
- Pilet, J.B. a Gherghina, S. 2024. "Populism and alternative models to representative democracy." *Contemporary Politics* 30 (4): 405–415. <https://doi.org/10.1080/13569775.2024.2307092>
- Pisklová, M. a Sýkora, J. eds. nedatováno. "Disinformation and the V4." *Slovak Foreign Policy Association*. [online]. [cit. 3. 12. 2024]. Dostupné na: <https://www.sfpa.sk/wp-content/uploads/2021/08/Disinformation-and-the-V4.pdf>
- Rooduijn, M. a Pauwels, T. 2011. "Measuring Populism: Comparing Two Methods of Content Analysis." *West European Politics* 34 (6): 1272–1283. <https://doi.org/10.1080/01402382.2011.616665>
- Rovamo, H. a Sakki, I. 2024. "Mobilization of shared victimhood in the radical right populist Finns Party supporters' identity work: A narrative–discursive approach to populist support." *European Journal of Social Psychology* 54 (2): 495–512. <https://doi.org/10.1002/ejsp.3021>
- Sanahuja, J.A., Hernández Nilson, D., a Burian, C.L. 2024. "The far right, populism, and the contestation of regionalism in South America: Bolsonaro and Milei." *Global Discourse* 14 (4): 502–522. <https://doi.org/10.1332/20437897Y2024D000000041>
- Saramifar, Y. 2024. "Introduction to political storytelling: populists, Islamists, far-right groups and nostalgic nationalism in Europe and beyond." *Politics, Religion & Ideology* 25 (4): 493–503. <https://doi.org/10.1080/21567689.2024.2424785>

- Stauffer, S.J. 2020. "Donald Trump, Bernie Sanders and the question of populism." *Journal of Political Ideologies* 26 (2): 220–238. <https://doi.org/10.1080/13569317.2020.1855777>
- Steuer, M. 2022. "The Extreme Right as a Defender of Human Rights? Parliamentary Debates on COVID-19 Emergency Legislation in Slovakia." *Laws* 11 (2): 1–19. <https://doi.org/10.3390/laws11020017>
- Taraktas, B., Esen, B. a Uskudarli, S. 2024. "Tweeting through a Public Health Crisis: Communication Strategies of Right-Wing Populist Leaders during the COVID-19 Pandemic." *Government and Opposition* 59 (1): 207–228. <https://doi.org/10.1017/gov.2022.34>
- Tisdell, C.A. 2020. "Economic, social and political issues raised by the COVID-19 pandemic." *Economic Analysis and Policy* 68: 17–28. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2020.08.002>
- Učeň, P. 2004. "Centrist Populism as a New Competitive and Mobilization Strategy in Slovak Politics." In: O. Gyarfášová a G. Mesežnikov (eds.). *Party Government in Slovakia: Experience and Perspectives*. Bratislava: Institute for Public Affairs, 45–73.
- Urbanovics, A., Sasvári, P. a Teleki, B. 2021. "Evaluation of the COVID-19 regulations in the Visegrad group." *Transforming Government: People, Process and Policy* 15 (4): 645–657. <https://doi.org/10.1108/TG-08-2020-0228>
- van Kessel, S., Chelotti, N., Drake, H., Roch, J. a Rodi, P. 2020. "Eager to leave? Populist radical right parties' responses to the UK's Brexit vote." *The British Journal of Politics and International Relations* 22 (1): 65–84. <https://doi.org/10.1177/1369148119886213>
- Widmann, T. 2022. "Fear, Hope, and COVID-19: Emotional Elite Rhetoric and Its Impact on the Public During the First Wave of the COVID-19 Pandemic." *Political Psychology* 43 (5): 827–850. <https://doi.org/10.1111/pops.12831>
- Yanchenko, K. 2021. "Conceptualizing a Populist Narrative." *Populism* 4 (2): 199–220. <https://doi.org/10.1163/25888072-bja10024>
- Yanchenko, K. 2022. "Stories about "Us" and "Them": An Experimental Inquiry into the Relative Appeal of Populist Narratives." *International Journal of Public Opinion Research* 34 (1): 1–19. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edac004>
- Zulianello, M. a Guasti, P. 2023. "The Demand and Supply of Pandemic Populism: A Global Overview." *Government and Opposition*. FirstView Article. <https://doi.org/10.1017/gov.2023.35>
- Zykaj, E., Morganti, L. a Donders, K. 2025. "The staging of the Brexit rhetoric inside the European Parliament: The case of Nigel Farage." *Journal of Contemporary European Studies*. FirstView Article. <https://doi.org/10.1080/14782804.2024.2441132>